

Horecký zpravodaj

Září 2001

Číslo IV.

OZNÁMENÍ OBECNÍHO ÚŘADU

V pátek 5. října bude opět sběr starého železa.

V sobotu 13. října od 19³⁰ hod. bude v hájovně tradiční posvícenské posezení s dechovkou pana Pávka. Všichni jste srdečně zváni.

Ten, kdo chce protáhnout své tělo, má možnost každou středu od 19³⁰ hod. ve velké zasedací místnosti obecního úřadu. Cvičení pro zletilé i nezletilé, prostě pro všechny!

V současné době stále probíhá rekonstrukce nízkého napětí, osvětlení a rozhlasu v naší obci. Vzhledem k problémům, které VČE Litomyšl měla s likvidací krizových situací v ostatních obcích, se plánované dokončení naší akce posunulo na říjen. Investorem akce, vyjma osvětlení a rozhlasu, jsou energetické závody, takže termíny musíme respektovat, i když jsme předpokládali, že touto dobou bude akce hotova. Úspěchem však je dohoda o využití nových sloupů pro osvětlení i rozhlas, čemuž se VČE dlouho bránila, takže v obci jich bude jen nejnutnější počet.

Po dokončení této akce měly přijít na řadu komunikace. Je zpracován projekt této investice, kterou jsme rozdělili do dvou etap. Vzhledem k počasí je nutné odložit opravu spojenou s penetrací a zásypem na jaro a dle situace snad bude možno opravit alespoň úseky, kde se bude pouze zasypávat bez penetrace.

Ke konci roku snad již definitivně obec obdrží projekt plynofikace obcí Horky, Netřeby, Bohuňovice. VČP Hradec Králové definitivně určil jako svoji podmínku připojení obcí z regulační stanice Tisová. Po oficiálním předání projektu bude svolána veřejná schůze, kde budou podrobně vysvětleny další podrobnosti.

Josef Pechanec

LOUČENÍ S PRÁZDNINAMI

Jsme rádi, že se tato akce koná. Jako každoročně se sešlo hodně dětí i dospělých. Soutěžilo se stále i přes nepříznivé počasí. Všechny děti byly odměněny krásnými cenami. Po výkonu na nás čekala grilovaná kuřata (Jardova pochoutka), limonáda a čaj. Posilnili jsme se a hurá do sedel koní. Malé děti jezdily na poníkovi a velké na klisně. Bylo dobře, že přišly i děti z okolních vesnic, a že se jim „Loučení s prázdninami“ líbilo jako nám, a doufáme, že za rok přijdou zase. Chceme poděkovat všem dospělým za pevné nervy s dětmi a počasím.

Verča Pechancová a Romana Škraňková

Hrozba skládky komunálního odpadu je reálná

Občané malých obcí na Litomyšlsku čelí hrozbě v podobě stavby skládky komunálního odpadu v těsné blízkosti svých domovů. Předkladatel návrhu a rovněž investor, firma Profistav s. r. o., zastoupená p. T. Janeckým, je rozhodnuta postavit a posléze i provozovat skládku komunálního odpadu o celkové mocnosti 470 000 m³ po dobu 15 - 23 let v lokalitě stávajícího písníku Horka. Záměr firmy Profistav s. r. o. Litomyšl se u občanů postižených obcí (Bohuňovice, Cerekvice nad Loučnou, Horky, Sedliště, Řídký) setkává s nevolí a s rozčarováním sledují počínání pracovníků referátu životního prostředí Okresního úřadu ve Svitavách, kteří bez povšimnutí přehlížejí hrubé nedostatky v projektové dokumentaci k plánované stavbě. V současné době probíhá podpisová akce mezi občany výše zmíněných obcí, ve které dávají najevo svůj nesouhlas se záměrem firmy Profistav s. r. o. Již nyní se podařilo nashromáždit více než 700 podpisů od sympatizujících spoluobčanů.

Zástupci firmy Profistav s. r. o. jsou si samozřejmě plně vědomi skutečnosti, že po vstupu České republiky do společenství Evropské unie by byl její záměr označen jako nepřijatelný a protisystémový. V zemích s pokročilým odpadovým hospodářstvím je již několik let patrná snaha o řešení dlouhodobě problematického nakládání s domovními odpady. Veškeré kroky vedou k celkovému zvýšení objemu tříděného odpadu a jeho opětovného využití. Tedy přesně opačný trend, než se nám snaží firma Profistav s. r. o. a úředníci z referátu životního prostředí namluvit. I toto může být důvod pro počínání firmy Profistav s. r. o., která přichází se svým záměrem i přesto, že koncepce, zabývající se odpadovým hospodářstvím Pardubického kraje, bude zpracována až koncem letošního roku. Je tedy možno považovat za unáhlené rozhodovat o stavbě další skládky komunálního odpadu v regionu v okamžiku,

kdy nejsou jednoznačně prokázány důvody pro opodstatněnou existenci této pro životní prostředí nepochybně škodlivé stavby.

Ano, tito lidé (referát životního prostředí Okresního úřadu ve Svitavách), jejichž hlavním cílem by měla být ochrana pouze občanských zájmů, umožňují svojí benevolencí, liknavým jednáním a pozoruhodnou řadou opomenutí pokračování procesu projednávání vlivu stavby na životní prostředí. A to i přes přítomnost zdroje pitné vody pro širokou obec uživatelů v prostoru plánované skládky a nepopíratelnou přítomnost silně ohrožených živočichů podle § 2 a § 3 vyhl. 395/92 Sb., kteří se mimo jiné na Svitavsku běžně nevyskytují! Akutní nebezpečí znehodnocení okolních pozemků, omezení v podobě nesnesitelného zápachu, nekontrolovatelného nárůstu škůdců (potkani, myšice...) a s tím spojeného nárůstu výskytu dravců (kuna skalní, lasice...) v okolí skládky komunálního odpadu je nepochybné, jak vypovídají zkušenosti podobně postižených spoluobčanů v jiných lokalitách, např. v nedalekých Kornicích.

Žádný ekonomicky atraktivní projekt nelze považovat za ospravedlnitelný důvod uvrhnout skupinu obyvatel do akutního nebezpečí ohrožení jejich zdraví, nehledě na následky případné ekologické havárie v blízkosti zdroje pitné vody. Kompetentní úředníci spolu s předkladatelem záměru a investorem v jedné osobě – firmou Profistav s. r. o. – zřejmě nepovažují 12 metrů vysokou a objemově 470 000 m³ mohutnou hromadu odpadků, vypínající se nad zdrojem pitné vody a vzdálenou pouze 500 m od nejbližší trvale osídlené obce za dostatečně vysoké riziko.

Každý byť i nezasvěcený člověk s dostatkem soudnosti dojde k názoru, že míra rizika je neúnosná. Shodné mínění sdílí i občané, pro něž není firmou Profistav s. r. o. proklamovaný finanční přínos získaný provozem skládky komunálního odpadu dostatečným argumentem pro to, aby si nechali trvale znehodnotit životní prostředí v místě svého bydliště. Bohužel, dosavadní průběh posuzování vlivu na životní prostředí naznačuje, že státní úředníci zastávají názor zcela odlišný. Snad je to tím, že nikdo z úředníků, figurujících v tomto sporu s občany, nežije v dosahu plánované stavby. I proto se snad cítí bezpeční před důsledky případné ekologické havárie, ke které nemusí dojít dnes, ba ani zítra, ale umístění skládky komunálního odpadu na zdroji podzemní vody je čirým hazardem.

Je pouze otázkou času, kdy se prokáží první nedostatky, zvláště když se nedostatky objevují již při současném provozu písníku. A opět jsou tato hrubá pochybení ze strany Okresního úřadu naprosto nesmyslně přehlížena, o uplatnění jakéhokoli postihu není možno hovořit. Projevuje-li se firma Profistav s. r. o. jako nespolehlivá v současné době, nelze očekávat, že se její přístup v budoucnosti změní. Je nepřípustné, aby stavbu tak výrazně

poškozující životní prostředí (skládky komunálního odpadu takovou stavbou bezpochyby je) prováděla nespolehlivá firma.

Za současných okolností se nelze divit občanům, jejichž obce se mohou pochlubit dlouhou tradicí, že brání svá skromná práva proti neseriózním a bezohledným podnikatelům, podporovaným státními úředníky. Ještě dnes jsou totiž v živé paměti lidí vzpomínky na dobu nedávno minulou, dobu, v níž se obce, jako jsou ty naše, potácely na hranici vylidnění a zániku. Není ještě příliš vzdálena doba, v níž platilo pravidlo „O vás, bez vás“. Pravdivost tohoto hesla byla umocněna atmosférou v tehdejší společnosti a lidskou lhostejností, avšak dnes je patrná výrazná změna. Dnes již lidé nejsou lhostejní a nechtějí být přehlíženi. V situaci, kdy tyto neperspektivní a zánikové obce překonaly dlouhodobou krizi a zahájily program svého širšího rozvoje, v době vzrůstajícího počtu obyvatel je tento pozitivní trend rozvoje našeho venkova ohrožen stavbou, která svým vznikem negativně ovlivní jak už rozvoj venkova na Litomyšlsku, tak i osudy obyvatel zdejšího regionu.

O celkovém přínosu další skládky komunálního odpadu pro rozvoj našeho regionu lze úspěšně pochybovat. Zvláště dnes, kdy je snaha o změnu v nakládání s odpady. Je paradoxní, že občané, jejichž roční produkce domovního odpadu je v porovnání s mohutností skládky 470 000 m³ naprosto zanedbatelná, mají akceptovat před okny svých domovů kouřící hromadu cizích odpadků, dovážených i z měst mimo náš region (Hlinsko, Česká Třebová atd.). Pakliže se prokáže nezbytnost další skládky komunálního odpadu v našem regionu, bylo by logické realizovat takovou stavbu v blízkosti některého z největších producentů odpadů v regionu. Proč tedy malé obce? Odpověď je nasnadě. Je nepřipustné jak pro zástupce města, tak i pro Okresní úřad, aby město Svitavy, pyšníci se titulem Evropské město roku 2000, umožnilo stavbu této hrůzné skládky ve svém okolí. Bylo by pošetilé domnívat se, že by úředníci Okresního úřadu chtěli mít výhled na skládku odpadků ze svých domovů. Ani Litomyšl, jež je významným kulturním centrem na Svitavsku a je každoročně cílem mnoha zahraničních turistů, nevyjímaje zástupce významných zahraničních institucí a hlavy států, si nemůže dovolit své blízké okolí zohyzdit skládkou komunálního odpadu. Co by tomu asi řekly oficiální návštěvy města? Snažší je tedy ukrýt odpadky před zraky turistů tam, kde je nikdo z četných návštěvníků těchto dvou významných měst regionu neuvidí. Nezanedbatelný je i fakt, že zatímco v případě umístění skládky v blízkosti některého z výše zmíněných měst by se investor – firma Profistav s. r. o. – spolu s úředníky referátu životního prostředí jen obtížně vyrovnávala s vlnou odporu, znechucením a námitkami vysokého počtu obyvatel proti zamýšlenému záměru, v případě malých obcí, které leží na pokraji zájmu

Okresního úřadu, zástupců měst i firmy Profistav s. r. o., zastoupené panem T. Janeckým, se totiž i odůvodněné obavy ze strany občanů dají snadno přejít s úsměvem na rtech či zcela ignorovat.

Z pohledu řadového občana se dosavadní průběh posuzování vlivu stavby na životní prostředí jeví jako představení, o jehož výsledku bylo již s předstihem rozhodnuto. Pouze z důvodu vyhovění liteře zákona je pro investora nutné „přetrpět“ nepříjemné připomínkové řízení ze strany občanů (o přínosu v případě ignorace úřadů lze pochybovat) a již nic nebrání Okresnímu úřadu rozhodnout ve prospěch investora – firmy Profistav s. r. o. V tomto případě jsou občané postaveni evidentně až na druhou kolej, o čemž svědčí i ubezpečení investora, jehož se dostalo občanům: „Skládka bude za každou cenu!“

Občané malých obcí, hrozící se skládky komunálního odpadu ve svém sousedství, stále doufají, že státní úředníci si konečně stáhnou pásku z očí. Je smutnou skutečností, že otázka ekologie, ač se o ní velmi intenzivně hovoří, je pouhým břemenem, které lze vždy, když je nám toto téma trochu nepříjemné, prostě přehlédnout. Těžko se lze smířit s tím, že následky za neprofesionální rozhodnutí, učiněné v časové tísně ze strany úředníků referátu životního prostředí, ponесou občané, kteří dostali něco, o co vůbec nestáli. Za těchto okolností nelze jinak než označit plánovanou skládku za další černou kaňku na právech nás občanů! Kaňku, jejíž existence je požehnána úřednickým razítkem.

František Zachař

PŘEDBĚŽNÉ VÝSLEDKY SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ, PROVÁDĚNÉHO K 1. BŘEZNU 2001

V ČR bylo předběžně sečteno 10 292 933 obyvatel. Ve svitavském okrese bylo trvale přihlášeno 103 077 obyvatel, z toho je např. dětí do 14 let 17,69 % a dospělých nad 60 let 17,34 %. Obec Horky: obyvatel přihlášených k trvalému pobytu – 107, z toho do 14 let 14, 15 – 59 let 61, nad 60 let 32, mužů 50, žen 57. České národnosti je 100 osob. Věřících je 48 osob, bez vyznání 29, nezjištěno 30. Domů je v obci 52, z toho trvale obydlených 36, neobydlených 16. Obydlených bytů je 42, průměrný počet místností na byt – 3,3 (v ČR 2,66), průměrný počet obyvatel na byt 2,5 (v ČR 2,69). Pro porovnání uvádíme počty obyvatel na Horkách v r. 1930 – 259, r. 1947 – 211, r. 1950 – 205, r. 1961 – 188, r. 1970 – 156, r. 1980 – 118, r. 1991 – 116.

Marie Procházková

O K U P A C E

Jan Morávek

*Umlkla zem jak uspaná
a od večera do rána
vyl černý pes a hlídal.*

Tyto verše se objevily na veřejnosti až po převratu v roce 1945 a nejlépe charakterizují ono smutné období nacistické okupace našeho státu. Mám-li ale podat v tomto článku ucelený a pokud možno pravdivý obraz oné doby, nepostačí se zaměřit pouze na naši obec, ale je nutné vidět celou tuto dobu ze širšího úhlu, a tak bude tento článek poněkud obsírnější, nežli byly předchozí. I když vlastní okupace začala 15. března 1939, je nutno začít již rokem 1938, který je možno nazvat předeheurou k událostem, které následovaly. Velice matně si vzpomínám, když v zimě 38. roku se objevila na obloze veliká polární záře, jak o tom starší občané ustaraně diskutovali jako o zlém znamení, které předchází válce. Nevím, kdy v minulosti tato pověra, že polární záře a komety věští války, vznikla, ale tentokrát tomu politická situace nasvědčovala. Nacistické projevy našich západních sousedů vyvolaly horečné zbrojení, na západních hranicích se budují opevnění, která svému účelu nikdy nesloužila. Ve dnech 12. a 13. března 1938 zabírají Němci Rakousko a nikterak se netají s expanzí proti nám. V měsíci květnu je u nás vyhlášena částečná mobilizace branných sil. Z naší obce nastupují tito záložníci: Josef Rovenský, Václav Jareš, František Mareš, Václav Bečička (čp. 29), Josef Pechanec a Karel Dolníček. Organizuje se branná výchova civilního obyvatelstva. Povinnost účastnit se branné výchovy platí pro všechny občany obojího pohlaví od 14 do 40 let věku. Naše obec byla za tímto účelem zařazena do okruhu cerekvického a velitelem byl jmenován pan Vlastimil Voříšek, čp. 15. Dále se organizuje protiletická civilní obrana, CPO, velitelem byl stanoven Josef Kozák, čp. 4. Mobilizovaní záložníci se po měsíci služby navrátili zpět. Bylo toho velice zapotřebí, neboť dobytčí nemoc, slintavka a kulhavka, která již delší dobu řádí v Evropě, dorazila v červenci také sem a postihla téměř celou obec. Polní práce u drobných zemědělců, kterým dobytek sloužil jako tažná síla, se tím velice zkomplikovaly, a proto jim jistě přišla vhod pomoc dragounského pluku z Vysokého Mýta, který po dobu žní zapůjčil pár koní i s obsluhou, což umožnilo, aby obilí bylo z polí včas sklizeno. Těžká rána zasáhla také rodinu Hebltových, čp. 21, když při dopravní nehodě zahynul kapelník pan Josef Heblt. Politická situace se dále vyhorcuje, Německo mobilizuje zálohy a

pořádá rozsáhlé manévry. Dne 16. září vydává naše vláda zákaz veřejného shromažďování a konání průvodů, je rozpuštěna sudetoněmecká strana a sudetským Němcům jsou odebrány zbraně. 21. září podepsána mnichovská dohoda. Sudetští Němci oslavují vítězství, hanobí státní znaky Československa a obrazy prezidenta Beneše. 23. září vyhlášena všeobecná mobilizace branných sil. Nastupují všichni záložníci do 40 let věku a ti, kteří mají zvláštní určení. Od nás to jsou mimo již dříve jmenovaných Václav a Ladislav Fikejzové, Josef a Ladislav Eliášové (čp. 28), Bohumil Petráň, Bohumil Novotný a možná i někteří jiní, jejichž jména jsem nezjistil. Na místní škole zastupují pana řídícího učitele Petráně mladé učitelky praktikantky, pokud si vzpomínám na jména, jsou to Pečenková z Cerekvice, Novotná z Českých Heřmanic, Jílková ze Sedliště, něco mi říká také jméno Stuchlíková, více si nevzpomenu.

Také v naší obci bylo po nějakou dobu umístěno vojsko. Byla to obsluha koňské nemocnice v počtu asi 450 mužů, ponejvíce v čp. 1. Na obranu státu věnovala naše obec 1400 Kč. Po přijetí mnichovského diktátu armáda postupně demobilizuje, záložníci se vracejí ke svým rodinám a každodenním povinnostem. Chmurná nálada ale vládne celou zemí. Dnes již téměř zapomenutá píseň „Chaloupky pod horami“ se stává jakousi národní panychídou nad uloupeným pohraničím. Pouhých deset dní dostali čeští obyvatelé zabraného území, aby ty svoje chaloupky, svoje domovy opustili. Někteří utíkají ke svým příbuzným ve vnitrozemí, jiní se prozatím uchylují do narychlo zřízených táborů, nežli si najdou nové bydliště a zaměstnání. U nás přezimovala sedmičlenná rodina mého strýce až do března příštího roku. Litomyšlský okres se stává okresem pohraničním, z polí směrem k Cerekvici můžeme vidět do Velkoněmecké říše. K litomyšlskému okresu jsou připojeny některé obce okresu lanškrounského, který jinak celý byl připojen k Říši. Tak pomalu skončil rok 1938, který přinesl našemu lidu tolik nepříjemností. Možná říci, že pozitivní, co se ve vsi událo, bylo zavedení elektrického osvětlení. Teprve příští léta ukázala, jak prozíravé bylo od místních občanů přijmouti od elektrárenského svazu nabídku elektrifikace. Co by byly platné nové benzinové motory zemědělcům, když byl benzin nad zlato, ale to nebyla pohádka nýbrž tvrdá skutečnost.

Patnáctý březen 1939 velice málo připomínal blížící se jaro. Zima, čerstvě napadlý sníh a k tomu ještě neuvěřitelná zpráva, že německá vojska obsazují náš okleštěný stát, vlastně jenom to málo, co z něho po odtržení Slovenska ještě zbylo. Protektorát Čech a Moravy. Nejistota a obava z toho, co bude následovat, to jsou pocity, které prožíval snad každý občan státu, který se ani nedá nazvat státem, jelikož jeho politika je převážně ovládána státem, který jej

okupuje a do vyšších politických funkcí dosazuje svoje lidi. Litomyšlský okres podléhá tak zvanému Oberlandrátu, zřízenému ve Vysokém Mýtě, který později přesídlil do Pardubic. Němčina se stává prvořadým jazykem. Dvojjazyčné nápisy, německý jazyk jako první, jsou na obchodech, na místních tabulích s názvy obcí a měst, průvodčí ve vlacích osloví cestující nejprve německy a potom česky, němčina se stává povinným jazykem na všech stupních škol. Ze škol a knihoven se narychlo uklízí knihy, o kterých se předpokládá, že nebudou novému režimu po chuti. 23. března vstupuje německé vojsko do Litomyšle. Nepamatuji se, kdy prvně vstoupili němečtí vojáci do naší obce, ale bývali zde dosti často. Jelikož Horky, jakožto strategický bod, jsou prý zaznamenány na všech vojenských mapách, konali zde různá cvičení. V Cerekvici byla Němci zabrána nově vybudovaná měšťanská škola. K vyučování musely posloužit náhradní prostory jako Mikuleckých hostinec při vstupu na močidla, místnost v Lidovém družstvu a ve staré škole na návsi, dnes poštovní úřad. Sborovna učitelů a zároveň ředitelna byly umístěny v budově kampeličky, dnes sídlo obecního úřadu Cerekvice. Tyto prostory nemohly pochopitelně pojmout všechny žáky, proto se vyučovalo na směny, dopolední a odpolední. Velká změna byla zavedena v dopravě. Je nařízena jízda po pravé straně vozovky, doposud se jezdilo vlevo. Velice rychle jsou přemístěny dopravní značky, tabule s označením názvů obcí, kováři mají napilno, brzdy povozů musí být přemontovány na pravou stranu, jelikož i vozkové musí chodit po straně pravé. Největší změny prodělává však hospodářská a cenová politika. Trh jako takový prakticky není. Vše je řízeno centrálně, je zavedena monopolizace výkupu a stanoveny pevné ceny. Kurs německé marky vůči české koruně je 1 : 10, tedy výhodný pro německé občany, kteří velice levně nakupují potraviny a jiné zboží, které se stává brzy nedostatkovým. Již na podzim r. 1939 je zaveden přidělový systém na potraviny, obuv, ošacení, některé zboží lze nakoupit jen v předem určených obchodech. Jsou zavedeny totální dodávky zemědělských výrobků a zakázán jejich volný prodej. Zemědělcům zůstávají pouze tak zvané samozásobitelské dávky. Je zakázáno jakékoliv domácí zpracování výrobků. Odstředivky mléka a máselnice jsou opatřeny plombami rovněž tak jako šrotovníky obilí. Na sešrotování obilí pro krmné účely vydává obec zemědělcům šrotovací povolení. Šrotování lze provést buď ve mlýně nebo společně v obci, kdy je některý šrotovník pro tento účel odplombován a po skončení opět plombou opatřen. Rovněž na semletí potravinářského obilí je třeba povolení. Většina malých mlýnů je uzavřena a v těch, které zůstaly v činnosti, jsou prováděny přísné kontroly, takže mletí na černo je velice riskantní. I přes toto nebezpečí někteří mlynáři toto riziko podstupují a občas nějakou tu černotu semelou. Z

vyprávění jedné bývalé mlynářky jsem se dozvěděl, jak četník poradil jejímu muži, jakým způsobem lze sejmout plombu z mlýnské stolice a zase nasadit, aby to kontrola nepoznala. Lidé si dokázali v těžkých dobách pomáhat. Veliká škoda, že to dokáží pouze v těch těžkých dobách. Přídělovému systému podléhají také paliva a pohonné hmoty. Benzin a motorová nafta jsou prakticky nedostupné. Nárok na benzin mají pouze autodopravci a lékaři, převážná většina soukromých osobních automobilů je vyřazena z provozu. Nákladní automobily jsou přizpůsobeny na spalování generátorového plynu, všeobecně zvaného dřevoplyn. Ten se vyrábí přímo na vozidle v peci, umístěné na korbě, nedokonalým spalováním bukového dřeva. V Lidovém družstvu v Cerekvici se provádí příprava paliva. Bukové dřevo se zde řeže a štípe na drobné kousky a autodopravci si jej mohou zakoupit. V důsledku nedostatku paliva, hnědého uhlí, jsou na školách v zimním období zaváděny uhelné prázdniny. Myslím, že to bylo jednou za týden, kdy se ve třídách zatopilo a žákům bylo uloženo domácí úlohy. K přídělovému systému se ještě vrátím na závěr článku.

Největším úsilím okupantů byla snaha co nejvíce poněmčít český národ. Tisk a rozhlas podléhaly přísné cenzuře. Z radiopřijímačů byla demontována pásma krátkých vln, aby se zamezilo poslechu zahraničního rozhlasu. Za tento přestupek byly udělovány velice přísné tresty. Nesměly se provozovat taneční zábavy, byla zakázána činnost veškerých spolků, tedy i tělovýchovných. Bylo zřízeno kuratorium pro převýchovu mládeže. Účast v tomto sdružení byla povinná asi tak jako později v padesátých letech v SČM. Musím ale dodat, že činnost kuratoria v naší obci zásluhou instruktorů, kterými byli pan Jan Rovenský, čp. 22, a pan Václav Bečička, čp. 23, probíhala zcela v národním duchu. Měli jsme jakýsi, i když malý, svůj píseček, na kterém jsme se mohli legálně scházet, provádět cvičení, zpívat české písně a podobně. Jelikož činnost nebyla nikterak kontrolována, mohli naši instruktoři vynechávat tu tolik důležitou duchovní výchovu a čas věnovat tělovýchovné činnosti. V rámci kuratoria byl na školním hřišti, dnešním tenisovém, uspořádán promenádní koncert při dechové hudbě s písněmi, recitací a malou hudební scénkou v provedení místních občanů. Místní divadelní ochotnický spolek sehrál během okupace dvě divadelní představení. Do vsi také zavítala na nějaký čas rodina kočovných varietních umělců, kteří svými výkony po několik večerů bavili místní publikum. Jmenovali se tuším Junkovi nebo tak nějak podobně. Syn školák, který představoval klauna, chodil po vsi vyprosit trochu sena pro hubeného koníka, který tahal jejich maringotku ode vsi ke vsi. Neměli lehké živobytí. Každý se živil, jak se dalo. Do Českých Heřmanic přijelo putovní kino a provozovalo činnost v dnes již neexistujícím hostinci u

Eliášů. Tehdy nové české filmy „To byl český muzikant“ a „Tulák Macoun“ si získaly velkou popularitu u obecnstva, v rozhlase se zase těšil přízni posluchačů orchestr Antonína Balšánka, který vyhrával ty oblíbené melodie české lidovky, takže optimistická nálada českého lidu se i v těchto dobách udržovala a nikdy zcela nevymizela. Dnes by to dobře vystihla písnička, že „Dokud se zpívá, ještě se neumřelo“. Vraťme se ale do tvrdé reality. Válečná expanze Německa pokračuje. Padla Varšava, padla Paříž a v roce 1941 je napaden Sovětský svaz. Válka si vyžádala některá opatření, jako je zatemnění oken všech budov, které je důsledně kontrolováno. Zatemněny musí být také reflektory motorových vozidel a jízdních kol. Pro osvětlení vozovky je ponechán pouze úzký průzor, takže jízda za snížené viditelnosti je velice obtížná. Válečný průmysl pracuje na plné obrátky a vyžaduje velké množství pracovních sil. Každý občan je evidován úřady práce a nasazován na práci tam, kde je jí právě zapotřebí, ať již doma nebo v Německu. Na práci do Říše museli od nás nastoupit tyto občané: Anna Němcová, Josef Mikulecký a Josef Horák. Anička Němcová nastoupila v lednu 1944 a v červnu téhož roku se jí podařilo utéci domů. Nevím kdy a na jak dlouho tam byl Josef Horák, ale již v r. 1942 nastoupil Josef Mikulecký a byl tam 30 měsíců, prakticky do konce války. Ve většině případů museli tyto lidé vykonávat ty nejobtížnější práce i ve dvanáctihodinových směnách.

V naší obci možno říci, že život probíhal poklidně. Nebylo zde udavačů, konfidentů, takže i v době tak zvané heydrichiády, kdy zběsilost okupantů dosáhla nejvyššího stupně, se nic podstatného nezměnilo. Lidé pracovali, rodili se, uzavírali sňatky a odcházeli na věčnost jako dříve. Ale i taková událost, jakou je sňatek, nezůstala nepoznamenána válečnou hrůzou. Snad mi to paní Miluška Zachařová promine, že zde uvádím její jméno, ale bylo to právě při její svatbě, když večer německý bombardér odhodil svůj smrtonosný náklad v okolí obce Tisová. Jistě si každý dovede představit, jaké to bylo uvítání příjíždějících svatebčanů, ale tak tomu v životě bývá, a za války obzvláště. Také sbor dobrovolných hasičů provádí pravidelná cvičení pod velením pana Josefa Mikuleckého staršího, ovšem v tichosti, bez zahradní slavnosti s kapelou, jak tomu bývalo dříve. Pravděpodobně v r. 1941 pro nerespektování nařízení je na zbytkový statek pana Václava Bečičky nasazena nucená správa. Bečičkova rodina se musela vystěhovat a statek byl pronajat panu Josefu Jarošovi, který zde hospodaří až do převratu v roce 1945, kdy jej opět získává do vlastnictví paní Bečičková. Pan Jaroš byl tehdy prvním zemědělcem, který mimo koňské a volské potahy vlastnil traktor. Nucená správa byla nasazena na obecní les, bývalou panskou bažantnici. Do hájovny se nastěhovala rodina pana Josefa Krause, kterému se podařilo utéci z

Podkarpatské Rusi, a byl sem dosazen nucenou správou jako hajný až do r. 1945. V r. 1944 je již jasné, že válka skončí porážkou Německa. Pro ustupující frontu musejí čeští občané budovat obranné zákopy. Na tyto práce odjíždějí na Moravu tito naši občané: Václav Bečička (čp. 23), Karel Jandík, Václav Kopecký a Bohumil Šilar (čp. 15). Posledně jmenovaný přibyl do naší obce z Čermné u Lanškrouna na základě povoleného optování, to jest přihlašování se Čechů ze zabraných území, kteří mají důvody hlásit se jako příslušníci Protektorátu, stejně jako pan František Pohl v čp. 1, který se stravoval po jednotlivých domácnostech, a rodina Dolníčkových z Mostu, bratra pana Karla Dolníčka staršího v čp. 34. Jaro roku 1945. Východní fronta se blíží. Po silnici od Litomyšle k Chocni ženou Němci zubožené a hladové zajatce do vnitrozemí. Zprvu není dovoleno podávat jim stravu, teprve po vyjednávání okresního hejtmana je stravování povoleno. Také naši občané přispívají a do Českých Heřmanic, kudy transporty procházejí, je dovážena strava, šatstvo, možná i starší obuv. Některým se podařilo z transportu utéci a za večerů je hlad donutil se ze svých úkrytů odvažovat do vsi. Bylo to velice nebezpečné jak pro ně samotné tak i pro každého, kdo je přijal, nikdo nemohl tušit, zda se opravdu jedná o uprchlého zajatce či okupanty nastraženého konfidenta. I přes toto nebezpečí jim místní občané poskytovali stravu a úkryt a navazovali s nimi přátelské vztahy. Východní fronta je již, jak se říká, za humny. Je slyšeti detonace a za večerů vidět také záblesky. Občané budují úkryty, někteří ve vsi, jiní za vsí v poli, nikdo neví, jaký bude přechod fronty a co bude následovat a jaký bude další osud našeho státu. Vzpomínám si ale, že jsem tehdy vyslechl názor našeho občana, jehož jméno neuveřejním, když řekl: „Republiku asi mít nebudeme, zůstaneme protektorátem Sovětského svazu.“ To již je ale úplně jiná kapitola.

Na závěr bych se chtěl vrátit ještě jednou k přidělovému systému. Nebylo jednoduché dnes, po tolika letech, zjistit, jaké množství potravin bylo vydáváno. Kroniky se za války nevedly, záznamy byly pořizovány dodatečně po válce a jsou velice strohé. Potravinový lístkový systém byl zaveden v září 1939, lístky na textil, poukazy na obuv v polovině prosince 1939. Příděly potravin nebyly stále stejné. Například na jaře 1944 bylo možno zakoupit na čtyři týdny pro jednu dospělou osobu 1 kg masa nebo uzenin, 16 dkg sádla, 7 dkg másla, 48 dkg umělého tuku, 9,7 kg chleba, mouky a pečiva, 1,75 l odstředěného mléka, 4 vejce, 6 kg brambor, 1,2 kg cukru. Byla však období, kdy potravin bylo možné nakoupit mnohem méně. Podrobnější údaje se mi podařilo zjistit z rodinné kroniky pana Macha ze Rvišť. Uvádí následující: 12. 9. 1939 vydány lístky na mýdlo, později též na benzin, petrolej, cukr, rýži a maso. 21. 11. nařízeno povinné dodávání mléka do mlékárny. Z domácích

porážek, které byly také na povolení, se muselo odvádět sádlo, od 80 do 100 kg vepře 4 kg sádla, od 100 do 120 kg 8 kg sádla. Cena za býky 7 K, prasata 8,50 až 9,60 K, telata 7,50 K, koně 15 K, pšenice 175 K, žito 146 K, oves 120 K, ječmen 130 K. V únoru 1940 zakázán volný prodej vajec, od 1. 3. nařízena dodávka vajec 60 kusů od jedné slepice. Od 15. 4. nesměli řezníci vykupovat dobytek, který musel být voděn na jatka. Tolik z rodinné kroniky Machovy ze Rvišů. Podle záznamu v místní kronice z r. 1940 se vydávalo mlecí povolení – na 4 týdny pro jednu dospělou osobu 24 kg chlebového obilí, dávka byla později snížena na 13 kg. Toť vše, co bylo možno zjistit ohledně zásobování v uvedeném období. Vydávání lístků u nás obstarával pan Bohumil Petráň, řídící učitel, až do r. 1944, kdy byl totálně nasazen na stavbu do rozbombardované Petrolejky, dnešní PARAMO v Pardubicích. Potom jeho funkci převzal tajemník pan Štěpánek z Českých Heřmanic. Nikdo tehdy asi netušil, že přidělový systém potrvá ještě 8 let po skončení války. Oficiálně byl zrušen usnesením vlády a ÚV KSČ ze dne 30. května 1953 o provedení peněžní reformy a zrušení lístků.

Tento článek vznikl za přispění místních občanů, pánů a paní, Josefa Rovenského staršího, Marty a Oldřicha Dlouhých, Anny Němcové, Marie Eliášové (čp. 46), dále potom Josefa Pečenky z Cerekvice, Františka Hruši z Podlesí – Němčí, z kronik obce Horky a města Litomyšl a knihy paměti pana Karla Košty, okresního hejtmána v Litomyšli, do r. 1942. Všem jmenovaným děkuji.

Oprava v č. II. (duben 2001): Do článku Jana Morávka „Paměti“ se vloudila chyba. Ve větě „v čp. 38 pan Fikejz opravoval obuv“ má být správné příjmení „Bečička“.

L O V E C K É P Ř Í H O D Y

Bohumil Novotný (1893 - 1962)

R y b n í k y

Rybník Šváb. Zde jsem střelil prvního kormorána, který se tu kdy objevil. Nepamatuji se již, ve kterém to bylo roku. Bylo tak kolem 20. měsíce března. Po několik dní zuřila jihovýchodní mrazivá vichřice, která hnala vlny rybníka ku hrázi. Zde dosahovaly vlny už velké výše, tříštily se o kamenný taras, přelívaly se až přes hráz, špláchaly na stromy a keře, rostoucí na druhé straně.

Zde mrzla voda v led, zledovatělé stromy se větrem shýbaly a kroutily, led se na nich lámal a s jasným zvoněním padal, znovu narůstal a znovu padal. Když už se vichřice z polovice uklidnila, zastavil se u nás rybničný hajný Eliáš, že na rybníce Švábu plave velký černý pták. Šel jsem tam. Na rybníce, na hladině, která byla ještě dost velkými vlnami zčeřená, nic nebylo. Šel jsem tedy po okrajích a uviděl jsem tmavého, velkého ptáka stát na souši poblíž hráze. Před ním, asi na 70 kroků, keřík olše. Jím kryt, doplížil jsem se ku ptáku asi na 50 kroků a střelil. Pták vytáhl a letí kolem mne asi na 60 kroků. Střelil jsem po druhé. Pták táhne dál, dál, ještě 100, 150 kroků nad rybník a padá. Vlny donesly jej za chvíli ku hrázi, kde jsem jej vylovil. Neznal jsem jej. Usuzoval jsem sice, že by to mohl být kormorán – nevěděl jsem, že kolonie jich hnízdí už u Bratislavy. Druhý den jel jsem s ním do Litomyšle k panu Podhajskému (zemř. 1930), který jej hned určil. Od té doby byli zde kormoráni už častěji spatřeni i střeleni. Jednoho střelil i bratr Joža a dal si jej i vycpat.

I na Švábě střelil jsem dost kachen. Zde je rákosu ještě méně, než na Netřebském, začíná však hned od okrajů. Dřív se do něho dostaneš, když nemusíš přebrodívat vysečený pás. Sem jsem chodíval obvykle už v pozdním podzimu, když rybník Netřebský byl prázdný a kachny měly jen Šváb. Voda byla sice již notně studená, často od kraje už ledovou tříští pokrytá, ale zato to příjemné teplo, když člověk, vybrodiv se polonahý, po pás ve vodě namočený, s kachnou v ruce, navlékl se zas do suchých, teplých kalhot a nazul suché boty. Jednou se mi tady podařilo – k jaru – střelit ondatru na kupce rákosu v čerstvě zamrzlé vodě. Taky jsem ji tam nenechal. Polonahý, bosýma nohama prolámal jsem led a přece jsem ji odnesl. Jen jsem si o ostrý led trochu pořežal chodidla.

B a ž a n t n i c e

Zvláštních úlovků jsem v bažantnici neměl, přece však o několika příbězích, které nebyly zrovna všední, se zmíním. Na rohu „Netřebské“ čtvrti k „Mokrě“ střelil jsem na dvojstřel jednoho bažanta a jednu sluku lesní. Ve čtvrti „Za chlívy“ pod hájenkou dostal jsem na dubu na jednu ránu tři hřivnáče. Na aleji mezi „Nohaviční“ a „Bohuňovskou“ chybil jsem lišku. To byla první liška, na kterou jsem střelil, a taky jsem dosud ještě žádnou nedostal, ač kupř. bratr Josef zde dostal, pokud vím, tři. O té druhé, kterou jsem taky nedostal, chci se zmínit později – to bylo na poli poblíž bažantnice. S tou první to bylo takhle:

Byl listopadový, pomračný den. Vzkázal pro mne děda Horáků (zemř. 1934), že do lesa šla liška, že objednal taky střelce z Bohuňovic. Vzal jsem dvojku, stavil se pro dědu a šlo se. Šla i Božka Lázničkova, která tehdá v

hájovně sloužila, jako honec. S bohuňovickými jsme se sešli na hlavní aleji. Usoudili jsme, že liška bude jistě hned v „Nohaviční“ čtvrti, která byla tehdy porostlá hustou pařezovinou, habřím. Horák nás rozestavil: bohuňovské: Švába pod les, Zdenka Kubáta prostřed aleje; mne na roh, Eliáš hlídal levý bok. Božka šla od Netřebí nadhánět. Eliáš si nabil a – dal se do čurání. Zatím liška už šla... On čurá a povídá: „Tak pozor, už jde!“ Vyšla mezi mnou a Kubátem, šla potom přímo na mne, takže žádný z nás dvou z bezpečnostních důvodů nemohl střílet. Přešla těsně kolem mých nohou – skok a ještě jeden – obrat vlevo, skok – rána Kubátova – tak jsem při druhém skoku viděl, jak šlehla lišce přes oháňku. Nato velký skok do špalíru při „Bohuňovské“ čtvrti, který tehdy byl ještě plný, krásně urostlý. Moje rána přišla do špalíru už taky pozdě... Následovala kratičká domluva: „Cáks’ d’ál?“ a: „Cák tys’ d’ál?“ – ale – liška byla pryč...

S tou druhou to bylo jinak, výsledek však stejný. Chodili jsme s Ladislavem Štarmanem a ostatními po bohuňovském katastru v neděli dopoledne po koroptvích. V poledne jsme odvedli úlovek a šli spolu domů k obědu. Abychom nešli jen tak naprázdno, procházeli jsme zeleninu, která se nám cestou namanula. U úvozu k „Baláči“ rostlo asi deset arů buráku. Tam by mohly být koroptve – tak do toho! Jdeme – jdeme připraveni k výstřelu, Štarmanova fena před námi slídí tak, jako by něco hnala. Prý: „To bude asi králík, to ona tak dělá.“ Došli jsme asi na deset kroků od kraje, fena ještě před námi kraj proběhla – nic nevylítlo. Dal jsem dvojku na rameno, Štarman taky. Vtom však z levého rohu vyrazila liška. Nebyl nic platen náš spěch. Přece jsme se trochu opozdili a čtyři rány slabým brokem na zadek na slušnou už vzdálenost nepomohly nám k úlovku.

P o l e

Myslivost polní je vůbec dost skoupá na zvláštní příhody, přece však i zde vzpomínám na některé, stojící za poznamenání. Je to především ulovení dvou zajíců na jednu ránu, což je příhoda, která se stane zřídka kdy a která se mně přihodila na „Červených honech“ při oklice cesty ku „Hraničkám“.

Bylo to o hlavním honě za Mikuleckého nájmu (tj. před r. 1932). Stahoval se kruh od „Párek“. Za souseda z levé strany měl jsem nadporučíka Škopa z Vysokého Mýta. Byl to hospodářský důstojník jezdeckého pluku. Po straně přezdívali mu „obrlajtnant od hnoje“, protože jako hospodářský důstojník zprostředkoval i prodej erárního hnoje od vojenských koní pro Mikuleckého zbytkový statek v Tisové. Proto taky byl k němu na hon zván.

A stalo se, že mezi nás dva namířili si dva zajíci v trochu větším rozestupu za sebou. Vypadalo to tak, že pan nadporučík si na obou smlsne dvojstřelem. Zatím však on vypálil obě rány na prvního do kruhu a poranil mu přední pravý běhák. Zajíc běžel dál, zmírnil však trochu běh, takže ten druhý jej pomalu doháněl. Když vybíhali z kruhu, byli od sebe už jen málo vzdáleni. Počkal jsem ještě okamžik a vystřelil, když zadní prvního míjel. Po ráně skulili se oba tak, jako když je z pytle vysype. Sklidil jsem velký aplaus od sousedů, kteří to viděli, kromě pana nadporučíka, kterému se to zřejmě nelíbilo a který dokonce i říkal, že jsem ho pokropil broky, ač to od něho byl koňský nesmysl.

Jak si dovede zvěř hrát, bavit se, viděl jsem jednou... Jel jsem po „Vošticí“ s kravami na pole. Za „Červeným hliňákem“ krákala vrána, ale tak nějak podivně, jako když něco pronásleduje. Po chvíli uviděl jsem ji krouživě poletující nad polem a na něco dorážející. Přitom přibližuje se po větru (byl tehda silný) k „Pekelské cestě“. Konečně jsem se i dozvěděl, co to tam má. Po zemi překuloval se větrem nafouknutý papírový pytel od umělého hnojiva. Vítr ho chvíli kulil, po chvíli zas, jak mohl zadout do otevřeného konce, divokým skokem přenesl jej o kus dál. Vrána pytel sledovala, dorážela naň jako na živoucí kořist a když se skulil do brázdy, zobanem ho vytáhla a pomohla tak větru, aby s ním házel a točil dál. Její hra trvala tak dlouho, dokud se pytel nedostal do úplného závětrí pod „Vošticí“ k Tisové. Tam ulehl, splaskl a vrána marně jej potahovala.

P o s l e d n í l e č

Stojí snad za zaznamenání i to, jak jsme se bavivali o „poslední leči“, která, třebaže nebyla „úkonem“ přímo mysliveckým, byla přece vždy součástí řádného hlavního honu. Zde sešli se všichni účastníci honu, střelci i honci; známí, aby obnovili stará přátelství, neznámí, aby se poznali a přátelství rozšířili. Každý rád zasedl k dobrému (někdy taky podle šikovnosti šenkýře méně dobrému) obědu, pochlubil se svými úspěchy, po případě postěžoval si na neúspěchy toho dne, zavzpomínal na zašlé časy... Po obědě začala hrát hudba. Po dlouhá léta byli to bratři Strnadové z Netřebí, jeden to harmonikář, druhý houslista, Václav Hudeček ze Sloupnice jako druhý houslista primáš, často já nebo jiný houslista hráli sekund. Za chvíli oznámil nájemce honitby výsledek honu, jmenoval střelce s nejlepšími výsledky, kteří se pro tento den stali: jeden králem, ostatní, jeden až dva, jeho principi nebo pobočníky.

Potom byl jmenován soudní tribunál, jeden policajt, který měl předvádět provinilce, prohřešivší se toho dne proti mysliveckým zákonům a nařízením, před soudnou stolicí. Ten byl obyčejně ozdoben případnou policajtskou čepicí,

ozbrojen buď dřevěnou šavlí nebo husí kosinkou. Že byli do soudního tribunálu určení myslivci, kteří měli vtip, to netřeba připomínat. Přestupky se pokutovaly, výnos obyčejně dostala místní knihovna. Nájemce zdejšího revíru, pan Mikulecký, měl zvlášť dobrý poradatelský talent, uměl sestavit tribunál.

Poslední leče trvaly někdy taky až do rána. Soud nebyl jedinou zábavou – provozovaly se i jiné rekreace a zpívalo se. Dnes jsou dosud poslední leče, ale ty obyčejně končí už hodně před půlnocí.

[Z knihy mysliveckých zápisků Bohumila Novotného z čp. 50 z let 1959 – 1962 vybral, upravil a mezititulky opatřil Milan Novotný.]

INTERNETOVÉ STRÁNKY OBCE

Horky mají od 21. července 2001 své internetové stránky na adrese:

<http://web.cz/obec.horky>

Na stránkách jsou umístěny základní informace o obci a její historii, údaje o obecním úřadě, plná znění dosud vydaných čísel obecního zpravodaje, přes dvacet fotografií obce a jejího okolí, telefonní seznam a petice proti plánované skládce odpadů. Zároveň byly přidány odkazy na tyto stránky na vyhledávací servery v ČR (Atlas, Caramba, Quick, Seznam) a doplněna základní stránka obecního úřadu na serveru veřejné správy „Města obce online“.

Ze sousedních obcí mají své webové prezentace zatím jen Tisová a Cerekvice nad Loučnou, Horky tedy nezůstávají nijak zvlášť pozadu za lidnatějšími sousedy. Občané si mohou stránky prohlédnout též bez nutnosti připojení k internetu na počítači, umístěném na obecním úřadě, v pondělí 19 – 21 hod. Plánuje se postupné rozšiřování obsahu horeckých stránek o nová čísla zpravodaje, texty prací o historii obce, informace obecního úřadu a zastupitelstva, místní knihovny, spolků, nabídku podnikatelských subjektů v obci atd. Chtěli bychom proto tímto vyzvat místní podnikatele, kteří mají zájem zveřejnit informace o své činnosti a nabídce, aby tak učinili prostřednictvím přiloženého formuláře. Všichni občané zde mohou nechat uveřejnit čísla svých mobilních telefonů či e-mailových adres (viz přiložený formulář).

Připomínky a návrhy k obsahu stránek sdělte, prosím, starostovi obce Josefu Pechancovi či správci stránek Milanu Novotnému. Znovu připomínáme, že každý občan a místní spolek má možnost zveřejnit svůj příspěvek v obecním zpravodaji a na internetových stránkách obce. Na závěr

bychom chtěli poděkovat horeckým rodákům Ladislavu Eliášovi, Jaroslavu Antesovi a Janu Rovenskému z Litomyšle a Miloslavu Voříškovi z Chocně za to, že poskytli pro internetové stránky fotografie Horek a jejich okolí.

Milan Novotný, Josef Pechanec

J a k b y l i T i s o v š t í b i t i n a H o r k á c h

(Na okraj selských bouří na Litomyšlsku r. 1769)

Milan Novotný

Tisovští jsou v širokém okolí proslulí jako rváči, avšak zdá se, že v 18. století nebyli od rány ani Horečtí. Dokládají to výsledky poddaných z litomyšlského panství, na kterém proběhla r. 1769 poměrně rozsáhlá podpisová akce za polehčení robot. Iniciátorem písemné stížnosti či rezoluce směřované k zemské vládě, krajskému úřadu a vrchnosti byli němečtí poddaní z Janova. Ti se scházivali i s českými poddanými a to zejména v Tisové. Byli oslovováni rychtáři, kteří měli podepisovat a pečetit stížnost za jednotlivé obce. Byly též sbírány peníze na cestu do Prahy. Někteří prý chtěli jet též do Vídně.

Litomyšlská vrchnost se snažila odhalit příčiny a pozadí celé akce. Za tím účelem pak vrchnostenští soudní komisaři v době od července do září 1769 vyslychali desítky poddaných jak z německých vesnic (Čistá, Dětrichov, Janov, Karle, Koclířov, Květná, Mendryka, Mikuleč, Opatov, Opatovec, Semanín), tak i českých vesnic panství (Benátky, Bohuňovice, Bučina, Cerekvice, České Heřmanice, Dolní Újezd, Horky, Horní Újezd, Hrušová, Morašice, Osík, Sebranice, Sedliště, Strakov, Tisová, Trstěnice, Újezdec, Zálší).

Mezi jinými byl vyslychán i Matěj Kvapil z Tisové, jehož vrchnost považovala za jednoho z těch, kteří byli u tohoto pozdvižení od počátku. Měl prý též přislíbit německým původcům petice, že bude zastupovat české obce panství. Jak byli do celé záležitosti zapleteni Horečtí, dozvíme se z následujících ukázek výsledků poddaných. Jsou natolik zajímavé stylem podání, nářečnými prvky a vůbec myšlením tehdejších obyvatel, že by bylo škoda, neatisknout je tak, jak se dochovaly v archivním prameni (Státní oblastní archiv Zámorsk, fond Velkostatek Litomyšl, inv. č. 17545, sign. F122, Protokoly o výslechu poddaných účastníků selských bouří 1769). Takové prameny významně dokreslují život poddaných, jenž nebyl kvůli robotním a jiným povinnostem vůbec lehký. Jen připomínám, že k horeckému panskému dvoru byli povinni robotou nejen rolníci z Horek, ale i z Vračovic či Českých Heřmanic. Nyní však již nechme vypovídat samotné poddané. Úsudek o celé záležitosti si pak jistě laskavý čtenář učiní sám.

Komisař: Jak se jmenujete, odkud, atd.?

Vyslýchaný: **Matěj Kvapil**, 46 let starej, jsem z Tisový, ženatej, 6 dětí mám, svého náboženství katolík a poddaný k panství litomyskému.

Komisař: V tom spisu stojí, že lidi tyransky bití jsou, kde a komu se to stalo?

Vyslýchaný: To horeckej šafář učinil mému synu i čeledníkovi neb tuze bit byl.

Komisař: Kdo pak toho vašeho syna a čeledníka hojil neb kurýroval?

Vyslýchaný: Nehojil žádnej, on se sám vyhojil, hospodyně jemu na ty rány něco dala.

Komisař: Když se taková křivda stala, proč jste k panu direktorovi na žalobu nešel?

Vyslýchaný: Šafář prál, jestli puđu, že dostanu tolik jako on.

Komisař: Jak se jmenujete, kdo jste, odkud, jak starej, atd.?

Vyslýchaný: **Franc Jílek**, 35 let starej, ženatej, s 3 dětmi, jsem šafář horeckej a poddanej k panství litomyskému.

Komisař: Matěj Kvapil z Tisový udělal spis, kterej k slovut. císaři král. gubernium i k samému císaři s podpisem od celého zdejšího litomyského panství podán býti měl, že lidé zde tak tyransky bití jsou, odvolal se v tom v svém vyrčení na vás, že by jste vy ten byl, kterej jeho syna i čeledníka tak tyransky pobil, vypověste tejdý s dobrým svědomím, jestli ty dva od vás bití byli, kdy a kde, z jaké příčiny a s čím, co zavinili a s kolika ranami od vás potrestaní byli?

Vyslýchaný: Jeho syna Jana jsem zbil, to jest pravda, bude tomu již na pátej rok od zimy, bylo to na Horeckým rybníku, když vyváželi vokál, měl ještě jedenkrát jet na pole, bylo to před polednem, on ale nechtěl, prál, že nepojede, za to jsem já jemu dal 3 rány do prdele s mou holej, když jsem jemu to učinil a od něho se obrátil, on za mnou vyplazoval jazyk a udělal f. f., já jsem ho vzal za vlasy a vytřásl jsem jemu.

Komisař: Tak tejdý ten jeho syn od vás takový rány nedostal, skrze který by na svém zdraví jemu se bylo ublížilo, jak on Matěj Kvapil v svém spisu staví?

Vyslýchaný: Zachovej Pán Bůch, škodnou ránu já jsem jemu žádnou nedal, jen tolik ode mě dostal, jak povídám.

Komisař: Kdy jste jeho bejvalého čeledníka Jana Jetmara zbil, kde a proč?

Vyslýchaný: O tom já nevím, mohl někde dostat nějakou ránu, ale já o tom nemám povědomost, ani nevím, kde neb proč by se to bylo stalo.

Komisař: Jak se jmenuješ, odkud, jak starej, ženatej, atd.?

Vyslýcháný: **Jan Kvapil**, jsem z Tisový syn Matěje Kvapil, 16 let starej, svobodnej a poddanej k panství litomyskému.

Komisař: Jseš od koho vyučenej, co zde mluvíti neb tajiti máš?

Vyslýcháný: Nejsem od žádného, neřikal mně žádněj nic.

Komisař: Kolik let již chodíš na robotu?

Vyslýcháný: Na osum let juž.

Komisař: Máš na svém zdraví nějakú chybu neb nedostatek?

Vyslýcháný: Tejt juž nemám, ale prv jsem měl, stonal jsem kolik neděl.

Komisař: Co tobě bylo?

Vyslýcháný: Já jsem byl potlučenej od šafáře.

Komisař: Kdy, kde a z jaké příčiny?

Vyslýcháný: Jak byl Netřebskej rybník suchej, já nevím kolik jest juž tomu let, myslím, že jest juž pátej rok, já jsem stratil lopatu, tím jsem se vomeškal, já jsem ještě měl jet na pole a já jsem nechtěl, prosil jsem jeho, aby mě juž nechal krmit, on mě bil všudy do těla, juž nevím, kolik mně dal ran, já jsem je nepočítal, a potom mě vzal za vlasy a hodil se mnou vo zem, to jest hodil mě na zem.

Komisař: Copak po poledních dělals za práci, poněvač ty rány dostals před polednem?

Vyslýcháný: Vozil jsem zasej šlem.

Komisař: Byls ty druhej den zasej na robotě?

Vyslýcháný: Juž nebyl, musel jet táta.

Komisař: Jestli tobě na robotě se ublížilo, proč nešels žalovat na šafáře k panu direktorovi?

Vyslýcháný: Byl jsem malej, bylo mně jenom 11 let.

Komisař: Jak se jmenujete, odkud, atd.?

Vyslýcháný: **Jan Jetmar**, 31 let starej, ženatej bez dětí, z Tisový, poddanej k panství litomyskému.

Komisař: Jste od koho vynaučenej, co zde mluvíti neb tajiti máte?

Vyslýcháný: Nejsem od žádného.

Komisař: Máte na svém zdraví nějakej nedostatek a proč?

Vyslýcháný: Jsem zdravej, nic mně nechybuje.

Komisař: Byl jste kdy na robotě tyransky bit, kde, od koho a z jaké příčiny?

Vyslýcháný: Byl jsem bit, 4 neděle jsem ležel, na Horkách od mlace Galaše, oni poslali do horeckého dvora z Tisový fůry a on jeden z Tisový neměl doma vozu a já jsem musel jet za něj, ono se to prodloužilo, když jsem přijel na Horka, on mně ten jeden mlavec hrozil holej a povídal, proč tak dlouho nejedu, já jsem jemu povídal, když mě šafář poslal, tak jsem jel, on povídal, že ten vračovskej již vozí mandele od rána, abych jeho předjel, a já jsem nechtěl, již jest tomu asi 5 let, pak mlavec šel na mě a bil mě přes krk, ono bylo bez počtu ran s holej, já jsem jemu povídal, když mě asi 3 krát uhodil, aby mě nebil, on mně povídal, abych ho předjel, a já jsem nechtěl, tak on mě zasej bil a já jsem jemu povídal, kdo jemu dává chléb, že ho nechá pozadu jet, tak mě zasej bil. Šafář mě taky kolikrát bil, jednou mně dal holej.

Komisař: Proč pak jste vy, jestli se vám nějaká křivda na robotě stala, nešel na toho mlace i na šafáře žalovat?

Vyslýcháný: Však jsem já chtěl jít, ale některý mně povíдали, že něco vyhrám, některý že nic, tak jsem nechal bejt a obětoval jsem to Pánu Bohu, jest tomu již dávno, kdo to může všechno pamatovat, kdyby to bylo dřív.

Komisař: Jak se jmenujete, atd.?

Vyslýcháný: **Jiřík Galaš**, 41 let, ženatej s 2 dítkami, z Horek podruh a panskej mlavec a poddanej k panství litomyskému.

Komisař: Bil jste vy kdy na robotě Jana Jetmara z Tisový, kdy a z jaké příčiny, kolik ran a kam jste jemu takový dal?

Vyslýcháný: Bil, že nechtěl poslechnout, měl mandele vozit, žito, poprvé jsem jemu dal 3 a po druhý, když mně nadal žebráků, tak jsem jemu dal nějakých 10 do zad, bylo to před polednem.

Komisař: Kam ten Jan Jetmar po těch ranách odešel, byl on schopnej svou robotu zastat?

Vyslýcháný: Vozil mandele až do večera.

Komisař: Nebylo nic na něm znát, že by jemu na zdraví se bylo ublížilo?

Vyslýcháný: Ach nebylo nic, lejda aby byl měl nějakou modřinku.

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vychází čtvrtletně. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01 Litomyšl, tel.: 0464 / 62 21 48, e-mail: obec.horky@quick.cz, <http://sweb.cz/obec.horky> (tam též internetová verze)

zpravodaje). Na tomto čísle se podíleli: Jan Morávek, Milan Novotný, Veronika Pechancová, Josef Pechanec, Marie Procházková, Martin Řehák, Romana Škraňková, František Zachař. Bezplatné.
